

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАБЕЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Печерська Ю. М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
viktoriiashevchuknpnu@gmail.com

Затримка психічного розвитку (ЗПР) є поширеною формою психічного дизонтогенезу дитячого віку, що проявляється у старшому дошкільному віці та під час вступу до школи й виявляється у недостатності загального запасу знань, обмеженості уявлень, незрілості мислення, низькій інтелектуальній цілеспрямованості, переважанні ігрових інтересів, швидкому перенасиченню в інтелектуальній діяльності. Комунікативні настанови дітей молодшого шкільного віку відображають їх налаштування на взаємодію з оточуючими і реалізуються у таких компонентах, як орієнтованість на спілкування чи його уникнення, взаємодію з близьким оточенням чи намагання мати контакти з широким колом партнерів, намагання брати на себе відповідальність у стосунках чи її уникнення, прийняття контролю над собою у спілкуванні чи прагнення до незалежності, обережність чи легкість у встановленні тісних емоційних контактів [1, с. 90; 2, с. 5].

Мета – вивчення особливостей комунікабельності та міжособистісних взаємовідносин у молодших школярів із затримкою психічного розвитку.

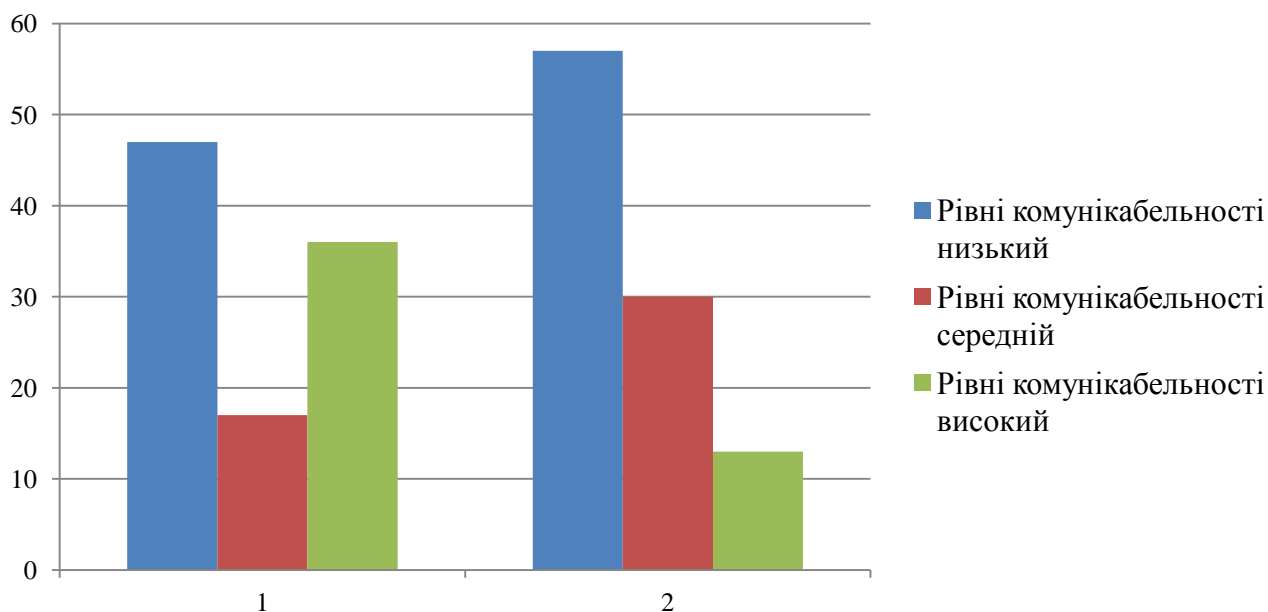
Було досліджено 76 дитини, із них – 46 мають ЗПР та навчаються у Полтавській спеціальній школі №39 і 30 учнів, які не мають вад розвитку та навчаються у Полтавській загальноосвітній школі I-III ступенів № 20 імені Бориса Серги Полтавської міської ради Полтавської області за методикою «Оцінка рівня схильності до спілкування» (В. Ф. Ряховського).

Як свідчать дані *таблиці 1*, фактично половина досліджуваних з нормальним розвитком (47%) має низький рівень комунікабельності та більша половина (57%) дітей із ЗПР. Вони замкнуті, часто орієнтовані на самотність, відчують через це певні незручності, оскільки їм складно узгоджувати власні дії з оточуючими. У випадках, коли необхідно невимушено спілкуватись із незнайомими людьми, встановлювати з ними контакти такі підлітки відчують зніяковілість, втрачають психологічну рівновагу. При цьому, 36% нормотипових і 13% із ЗПР досліджуваних мають виражену комунікабельність. Такі діти характеризуються відкритістю для набуття соціального досвіду, схильні до розмов із оточуючими, легко встановлюють контакти із незнайомими людьми. Також, 17% досліджуваних без вад розвитку та 30% із ЗПР характеризуються середнім рівнем комунікабельності – вони схильні почувати себе впевнено у незнайомих компаніях, не бояться встановлювати контакти з незнайомими людьми, але вони достатньо обережно сходяться із незнайомими людьми.

Таблиця 1 – Особливості комунікабельності молодших школярів
(n=46 та 30, у%)

	Рівні комунікабельності		
	<i>низький</i>	<i>середній</i>	<i>високий</i>
Нормальний розвиток	47	17	36
Затримка психічного розвитку	57	30	13

Для кращої наочності пропонуємо дані у вигляді рис. 1.

Рис. 1. Особливості комунікабельності молодших школярів із нормальним розвитком (1) та із затримкою психічного розвитку (2)
(n=46 та 30, у%)

Підводячи підсумок під емпіричним вивченням особливостей комунікабельності молодших школярів із затримкою психічного розвитку, слід наголосити, що в більшості досліджуваних наявний низький рівень (57%) та середній (30%) комунікабельності. Це проявляється у тому, що вони уникають контактів, не схильні приймати відповідальність за свої вчинки, обережно та з недовірою ставляться до оточуючих.

Список використаних джерел:

1. Proskurniak Olena. Diagnostic methodology of communicative activity development levels in adolescents with mental retardation // Science and Education. 2017. – Issue 3. S. 90-96.
2. Бучкина И. П. Особенности самооценки и межличностных отношений у подростков с задержкой психического развития. Автореф. дис. ... канд. псих. наук. Санкт-Петербург, 2003. – 28 с.